

מדינת ישראל

משרד הממשלה

לשכת המנהל
שטחון לקס

המשרד הכלכלי - מ'ש'א'ל

12/93 - 2/94

משרד ראש-הממשלה

מס' חק' מקורי

9968/34-ג

כת המכיל שמעון שבס - המגזר הכפרי בישראל

9968/34-ג

R0002 3nq

03/01/2021 תאריך הדפסה 3-312-8-8-7

מחלקה

אל: ראש הממשלה

מאת: לשכת המנהל הכללי

בין קטל - התקלוא

יזם הבין - מ התקלוא, בהתאם לבין שהיה אצלם
אנני כחששים את ודם נליגי התקלוא, שבו הבין אגן
כי אתה אגן לק"מ בין מסוגר בנולא.

מלגשים: שרהאל, השטון, ג"ר, מלגה לוורה, גלגה למסור.
ממה אסל, סננה סולוור, טאט שמון, אשט דען, יולת בולב,
לנולא לבוק, ארין הייטן, גיונו סורטן.
מנל גלגה התקלוא ודנר הל.

מלגה מאי סגון ע"מ התקלוא.
בדנר ב - הלדנר ~~לסל~~ לסלוי, המבוסס כסל
לא הלדנר היטנה לרסון מ- גלגה התקלוא למלגה הכסר,
ולקנים ודנר גיה להג"לג.

י"ן קיואר

מאויניס: און צונס 22 יול -

הניססל יעק ישיכו -
הישיגה הממשלה לה -

1899-1900

1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

- 1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

- 1899-1900 - 1899-1900 - 1899-1900

1899-1900

1400

14.2.94.

~~000~~ + 16

שלם ההוצאה

1. שלם הקאסא ¹⁴⁰⁰
2. שלם הוצאות ¹⁴⁰⁰
3. שלם הגימור ²²⁰

4. שלם העצבות וההוצאה ²²⁰

5. שלם הביטוח והליכון ^{11.2 - 21.2.}
268.

6. שלם התשלום והמס ¹⁴⁰⁰

נציגי ההגיינה ¹⁴⁰⁰

9.2.

~~1900~~

02^ל₁₀ / לכל המעלה

1. ל המעלה

2. ל המעלה

3. ל המעלה

4. ל המעלה

5. ל המעלה

6. ל המעלה

7. ל המעלה

מדינת ישראל

תאריך

10

אל : ענה

מאת : לשכת ראש-הממשלה.

אשתחסי הביין בנושא

ההתיישבות.

אני -

1100
1700

1100 7/2/94

אסא

שאר התשלול

2440
50

יאלמא

סיד

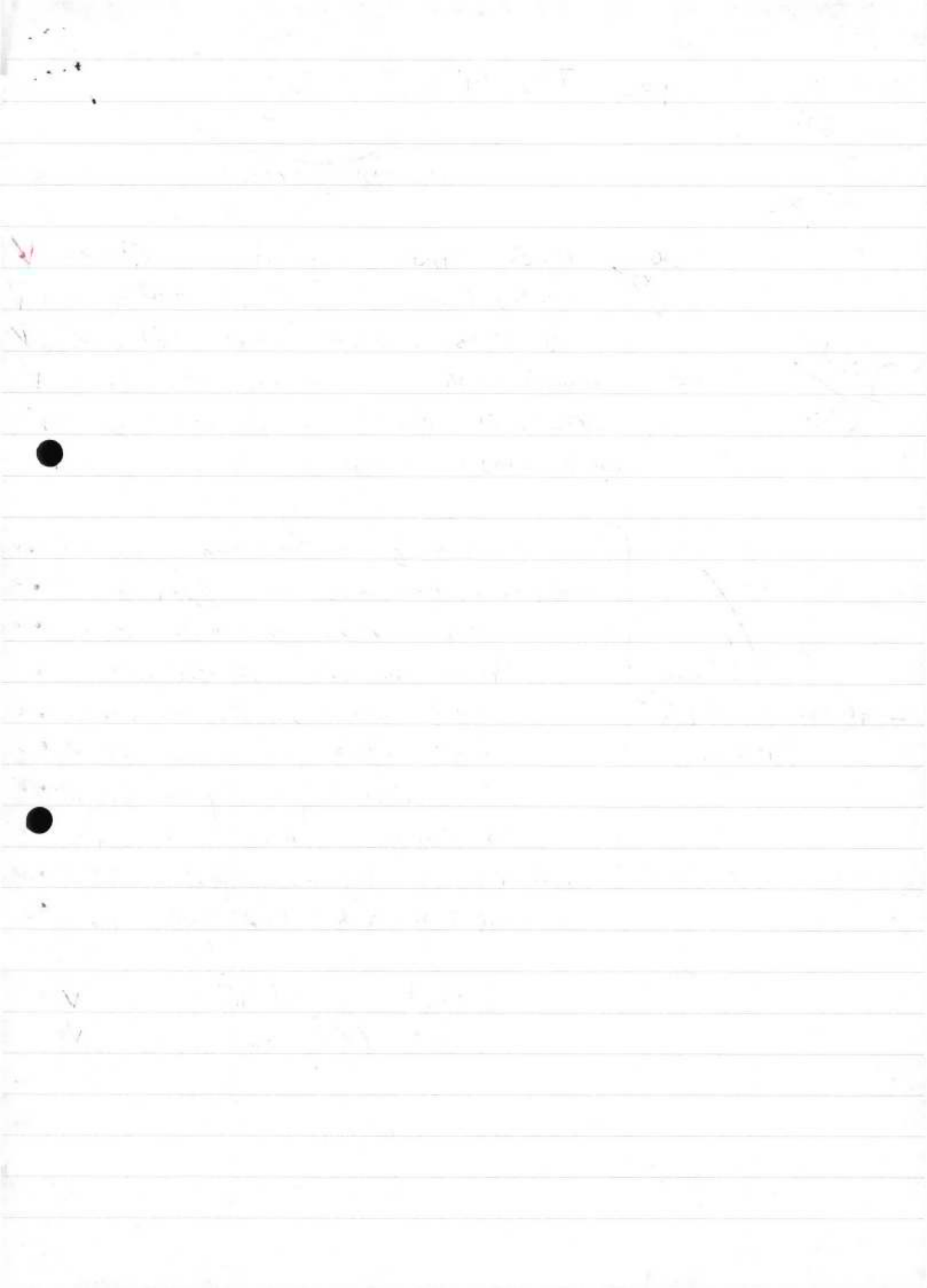
1. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
2. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
3. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
4. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
5. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
6. ✓✓✓ אסא ✓✓✓

סיד

מאשר שר התקלה
מטרת

7. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
8. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
9. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
10. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
11. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
12. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
13. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
14. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
15. ✓✓✓ אסא ✓✓✓
16. ✓✓✓ אסא ✓✓✓

שאר עשר שאלות אחרות בהן ט"ה הולך
אסא/לזס ✓✓✓
שאר (אסא) ✓✓✓

מדינת ישראל

תאריך: 26.12.93

אל: אורן

מאת: לשכת ראש-הממשלה.

1. ~~אין~~
2. ~~אין~~
3. ~~אין~~
4. ~~אין~~
5. ~~אין~~
6. ~~אין~~
7. ~~אין~~
8. ~~אין~~
9. ~~אין~~
10. ~~אין~~
11. ~~אין~~
12. ~~אין~~
13. ~~אין~~
14. ~~אין~~
15. ~~אין~~
16. ~~אין~~
17. ~~אין~~
18. ~~אין~~
19. ~~אין~~
20. ~~אין~~
21. ~~אין~~
22. ~~אין~~
23. ~~אין~~
24. ~~אין~~
25. ~~אין~~
26. ~~אין~~
27. ~~אין~~
28. ~~אין~~
29. ~~אין~~
30. ~~אין~~
31. ~~אין~~
32. ~~אין~~
33. ~~אין~~
34. ~~אין~~
35. ~~אין~~
36. ~~אין~~
37. ~~אין~~
38. ~~אין~~
39. ~~אין~~
40. ~~אין~~
41. ~~אין~~
42. ~~אין~~
43. ~~אין~~
44. ~~אין~~
45. ~~אין~~
46. ~~אין~~
47. ~~אין~~
48. ~~אין~~
49. ~~אין~~
50. ~~אין~~
51. ~~אין~~
52. ~~אין~~
53. ~~אין~~
54. ~~אין~~
55. ~~אין~~
56. ~~אין~~
57. ~~אין~~
58. ~~אין~~
59. ~~אין~~
60. ~~אין~~
61. ~~אין~~
62. ~~אין~~
63. ~~אין~~
64. ~~אין~~
65. ~~אין~~
66. ~~אין~~
67. ~~אין~~
68. ~~אין~~
69. ~~אין~~
70. ~~אין~~
71. ~~אין~~
72. ~~אין~~
73. ~~אין~~
74. ~~אין~~
75. ~~אין~~
76. ~~אין~~
77. ~~אין~~
78. ~~אין~~
79. ~~אין~~
80. ~~אין~~
81. ~~אין~~
82. ~~אין~~
83. ~~אין~~
84. ~~אין~~
85. ~~אין~~
86. ~~אין~~
87. ~~אין~~
88. ~~אין~~
89. ~~אין~~
90. ~~אין~~
91. ~~אין~~
92. ~~אין~~
93. ~~אין~~
94. ~~אין~~
95. ~~אין~~
96. ~~אין~~
97. ~~אין~~
98. ~~אין~~
99. ~~אין~~
100. ~~אין~~

בהתאם עם אורן זרוביץ בעניין
הנ"ל. לבעל יש להזמין לבדיון א

שם התקאוב

שם השיכון

שם התעשייה והמסחר

שם העבודה והרווחה

שם הפנים

שם האזור

שם הת"י

למכירה בריג התנועה הניבוצי
(עצם סולונג)

למכירה המרכז התקאוב - שמחה אסל

מדינת ישראל

תאריך

אל :

מאת : לשכת ראש-הממשלה.

לכבוד התנועה ה"ש"ש

אציג שמשך התקלוג יכין

לכל המשתתפים ליי יקצ ושש

התקלוג יפתח את הביון.

אם כל הנז נראה לך - נשן

הביון אסוף ינאוי.

לח

לשכת שר החקלאות

כ"א כסלו תשנ"ד
5 דצמבר 1993
סימוכין: 1027

050-243847

לכבוד
איתן חבר
יועץ ראש הממשלה

שלום רב,

הנדון: דיון בשאלות ההתיישבות

בדיון שהתקיים ביום ג' - 23.11.93, בהשתתפות שר החקלאות ונציגי
תנועות ההתיישבות, סוכס שרוה"מ יזמן צוות שרים לדיון כולל בשאלות
ההתיישבות.

נבקש לקבוע לכך מועד.

איתן
הספד, אק סמט
אזר הקצב
14/12

28/12/93

בברכה,

איתן ברושי
עוזר שר החקלאות

איתן
(1) איתן ברושי ונציגיו
(2) איתן ברושי ונציגיו
21.12.93

אב/עכ

חקלאות
סיכום
תקציב
מסמך
2028
פנים
1102

תיכונ

תקציב צינו

נ"י יקצ, סיכום

איווחלני הוועדה

צו יסמח

קמין

Handwritten notes in red ink, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is written in a cursive script and includes the following lines:

1) 20/10/1941
2) 20/10/1941
3) 20/10/1941
4) 20/10/1941
5) 20/10/1941
6) 20/10/1941
7) 20/10/1941
8) 20/10/1941
9) 20/10/1941
10) 20/10/1941

2.1.94

אורים

השם
של
המסמך

מנהל

מכונים רשמיים, מנהל המשרד, מנהל המשרד

זוהי מנהל רשמי, מנהל רשמי, מנהל רשמי

7/2

1. מנהל רשמי

2. מנהל רשמי (3.1.94)

3. מנהל רשמי (3.1.94)

4. מנהל רשמי, מנהל רשמי

5. מנהל רשמי, מנהל רשמי

6. מנהל רשמי

7. מנהל רשמי (3.1.94)

8. מנהל רשמי

9. מנהל רשמי, מנהל רשמי

10. מנהל רשמי, מנהל רשמי

11. מנהל רשמי, מנהל רשמי

12. מנהל רשמי, מנהל רשמי

13. מנהל רשמי, מנהל רשמי

14. מנהל רשמי, מנהל רשמי

15. מנהל רשמי, מנהל רשמי

16. מנהל רשמי, מנהל רשמי

17. מנהל רשמי, מנהל רשמי

18. מנהל רשמי, מנהל רשמי

19. מנהל רשמי, מנהל רשמי

מנהל

שר החקלאות

המגזר הכפרי בישראל
הצעה למדיניות של ביסוס וצמיחה

מוגש לראש הממשלה

על ידי שר החקלאות

ינואר 1994

שר החקלאות

כ"ה שבט תשנ"ד
6 פברואר 1994
תיק: רשות לתכנון
סימוכין: 0117

לכבוד
ראש הממשלה
מר יצחק רבין

שלום רב,

אני מעביר לעיונך, חומר מפורט לקראת הדיון שנקיים, בהשתתפות שרים וראשי תנועות ההתישבות.

ההתישבות הכפרית בישראל נמצאת במשבר, וחייבת לעבור שינויים שיתאימו אותה לתנאים המשתנים. בתקופה זו, נדרשים המתישבים ליוזמה ולנכונות לשינויים מבניים יסודיים. הדבר מחייב גם מדיניות ממשלתית, רב תחומית, שתבטיח תנאים לפיתוח ענפי תעסוקה בתחומים לא חקלאיים, התאמת החקלאות לתנאי השוק המשתנים והגדלת הישוב הכפרי.

בצד ההתיחסות לנושאים שונים, אנו מציעים שיוכר, כי משרד החקלאות יופקד על החשיבה הכוללת והיוזמה בטיפול הכולל במגזר הכפרי, וזאת מבלי לשנות את תחומי האחריות והפעילות של המשרדים האחרים.

אני משוכנע, שנדרשת כיום חשיבה ופעילות כוללת ומקיפה, כדי לבסס את הישוב הכפרי, לאפשר לו לעבור שינויים מבניים ולהענות לציפיות ולתקוות של אלפי החברים במושבים ובקיבוצים.

בברכה,

יעקב צור
שר החקלאות

שר החקלאות

- 1 -

המגזר הכפרי בישראל - מגמות ושינויים

אוכלוסיה

אוכלוסית המגזר הכפרי בישראל, מהווה כיום כ-8% מכלל האוכלוסיה בישראל.

בישובים יהודים - 377 אלף נפש.

בישובי מיעוטים - 80 אלף נפש.

קרוב ל-70% מהישובים והאוכלוסיה הכפרית, פרוסים באיזורי הצפון והנגב. בחלק מאיזורי הפריפריה, התושבים בישובים הכפריים מהווים את רוב האוכלוסיה באיזור.

המגזר הכפרי בישראל, נמצא בשנים האחרונות בתהליך מתמשך של משבר, המקיף את כל תחומי החיים ובולם את יכולתו להתאים עצמו לשינויים הנדרשים.

תהליכי שינוי ומשבר

א. ירידה במספר המועסקים בחקלאות ובהכנסתם.

מספר המועסקים העצמאיים בחקלאות כ-38 אלף נפש ומספרם של השכירים כ-30 אלף. כל מועסק בחקלאות מעסיק כ-1.3 מועסקים נוספים, בענפים הקשורים בחקלאות, ס"ה כ-100 אלף מועסקים נוספים.

בקיבוצים - 20% מכלל המועסקים עובדים בחקלאות.

במושבים - 30% מכלל המועסקים עובדים באופן מלא בחקלאות. כ-30% נוספים באופן חלקי.

היקף הייצור במגזר החקלאי, מגיע לכדי כ-7.6 מיליארד ש"ח בשנה, מתוכם

כ-600 מיליון דולר, תוצרת טריה ליצוא.

יצוא התוצרת המעובדת מגיע לכדי 600 מיליון דולר לשנה. ויצוא התשומות

(כולל דשנים וחומרי הדברה) לכדי 1 מיליארד דולר לשנה.

הכנסת החקלאים מגיעה רק ל-60-70% מההכנסה הממוצעת לעובד שכיר במשק.

שר החקלאות

- 2 -

- ב. פיתוח תעסוקות לא חקלאיות בישובים הכפריים, איננו משיג את הביקושים לתעסוקה חלופית בתחומי התעשייה, התיירות והיזמות האישית. הדבר גורם לאבטלה, להכנסה נמוכה ולמצב כלכלי קשה בישובים רבים.
- ג. משבר החובות שפרץ ב-1986, טרם בא על פתרונו. הדבר ממשיך לאיים על קיומם של ישובים ומתישבים, והוא מונע את הצמיחה והפיתוח בישובים הכפריים.
- ד. מערכות התמך הקואופרטיביות קרסו ברובן ולא נבנו מערכות חליפיות, שהן חיוניות לארגון של אלפי יצרנים זעירים העוסקים בחקלאות.
- ה. הממשלה הולכת ויוצאת בהדרגה מאחריותה לתכנון הפרטני בחקלאות, ולא הושלמו עדיין מערכות אלטרנטיביות של התערבות ממשלתית. יש להדגיש, כי תקציב 94' הביא לשינוי משמעותי חיובי במדיניות הממשלה.

התפתחויות מדיניות ולאומיות

- אנו עומדים בפני התפתחויות מדיניות ולאומיות, שישפיעו באופן דרמטי על החקלאות ועל הישוב הכפרי.
- א. הסכמי האוטונומיה והשלום הצפויים, עשויים ליצור איומים נוספים לענף החקלאות, בעיקר בחלק ממיני הירקות ובענף הלול. חלק ניכר מהמגדלים עלול לצאת ממעגל הייצור, מבלי שהוכנה חלופה ראויה לתעסוקה. מאידך, יתכן ויפתחו אפשרויות חדשות ליצוא, בעיקר תשומות חקלאיות, לשטחי האוטונומיה ולמדינות ערב.
- ב. הסכמי גאט"ט שאמורים להכנס לתוקף בינואר - 1995, יחשפו את חקלאות ישראל לתחרות מבחוץ. מאידך, יתכן ויתאפשר לישראל להגביר את יצוא תוצרתה, באותם הענפים בהם יש לה יתרון יחסי.
- ג. ההשלכות על משק המים - הגידול באוכלוסיה והסכמי השלום, ישפיעו על איכות המים ואספקת המים לחקלאות. החקלאות תצטרך לעבור לשימוש הולך וגדל במי קולחין.
- ד. הבניה המואצת באיזורי המרכז ופריסת רשת כבישים ארצית חדשה, קובעים מציאות אורבאנית חדשה וגורמים ללחצים לשינויי יעוד של קרקע חקלאית. תהליכים אלה יביאו לשינויים מהותיים באופי הישוב הכפרי במרכז הארץ ובמבנהו החקלאי.
- בצד החיוב שבפיתוח המואץ, יש לפעול מתוך מודעות להשלכותיו המדאיות על איכות הסביבה, החקלאות וקיום מאגרי המים השפירים. כמו כן, חיוני להבטיח את זכותם של המתישבים להנות מהפיתוח האורבאני בקרקע החקלאית ומהאפשרויות וההזדמנויות הכלכליות החדשות באיזורים מרוחקים.

שר החקלאות

- 3 -

מטרות, יעדים ודרכי פעולה

הישוב הכפרי בישראל, מקיים תפקידים לאומיים וחברתיים בפריסת אוכלוסיה, אכלוס איזורי הגבול, שמירת אדמות המדינה והוא מהווה ביטוי לאורח חיים יחודי במושב, בקיבוץ ובמושבה.

ביסוסו מחדש של הישוב הכפרי, מחייב הרחבה וגיוון של מקורות התעסוקה, תוך שמירת האופי הכפרי, והגדלת הישובים הכפריים וחיזוקם החברתי והכלכלי.

החקלאות תמשיך להיות הגרעין לקיומו של הכפר בישראל, אך גם היא חייבת להמשיך ולעבור שינויים והתאמות, כדי שתוכל להתמודד עם השינויים בשוקי הארץ ובעולם. הדבר מחייב יזמות של המתישבים ומעורבות ממשלתית רצופה, שתבטיח יציבות לחקלאים, רמת הכנסה הוגנת והמשך פיתוח מדעי וטכנולוגי בחקלאות.

כדי לסייע בפתרון בעיות המגזר הכפרי וענף החקלאות, והתאמתו לשינויים הכלכליים והחברתיים, מוצע לפעול בו זמנית במגוון תחומים, באופן אינטגרטיבי ובתאום של כל המשרדים הנוגעים בדבר.

המטרה העיקרית היא להביא את המרחב הכפרי ליציבות כלכלית וחברתית, לאפשר הגדלת האוכלוסיה, ליצור אוירה אופטימית, ולהביא למצב של שיוויון עם סקטורים יצרניים אחרים במשק.

בתוך כך, יהיה צורך לשים דגש מיוחד ולתת עדיפות, במסגרת תוכניות פיתוח ארציות, לטיפול באזורי הפריפריה - להאצת תהליכי הקליטה והרחבת הקהילות, שיפור מערכות התשתית, צמצום מימדי האבטלה ושיפור השירותים הציבוריים והעסקיים. אלה יהוו תשתית לפיתוח של מקורות תעסוקה בתחומי התעשייה, התיירות והיזמות.

היעדים העיקריים הם:

א. הון

א. גמר הסדר החובות במשק המשפחתי והקיבוצי.

ב. יצירת הסדרי מימון ואשראי, כולל מנגנוני בקרה מתאימים לגבי הפעילות היצרנית בעתיד.

ג. יצירת מערכת מתאימה להון חוזר.

שר החקלאות

- 4 -

ב. יזמות - ופיתוח כלכלי

עידוד היזמות העסקית בכל התחומים במרחב הכפרי, ויצירת תשתיות מתאימות להתפתחותה:

- * יזמות בחקלאות.
- * עידוד עסקים קטנים ויזמות בתעסוקות חליפיות: תעשיה, שרותים ותיירות.
- * הקמת אזורי תעשיה באיזורים הכפריים ובמשולב עם ערי השדה.
- * בנית תשתיות באיזור ובשובים לפיתוח תיירות כפרית ושירותים.
- * פיתוח מקורות תעסוקה, יזמות והכשרה לנשים במגזר הכפרי.

ג. טיפול נקודתי

יש להעמיק את הפעילות במסגרת האיזורים המועדפים, ולראות בה דרך נאותה לטיפול כולל בשובים כפריים במסגרת האיזור. חיוני להרחיב פעילות זו לקראת 1995.

ד. ייצוב וחיזוק הייצור החקלאי

- א. הערכות מתאימה לטווח ארוך, לחיזוק מערך הייצור החקלאי, בשוקי ישראל וחו"ל, בעיקר לנוכח הפעלת הסכמי גאט"ט והסדרי השלום והאוטונומיה.
- ב. השלמת והפעלת ההסדרים בענף הלול והערכות לרפורמות ולהסדרי פיצויים בענף הירקות.
- ג. שיפור ושכלול מערכי השיווק החקלאי, על ידי הקמת מערכות תקינה, שכלול כללי מסחר הוגן, הקמת השוק הסיטונאי ועוד.
- ד. הקמת מערכת מידע עסקי ותכנוני משוכללת לחקלאי.
- ה. שילוב מחקר ופיתוח עסקי, ייצור ויצוא תשומות וטכנולוגיה ב"חבילות יצוא".
- ו. הרחבת המחקר החקלאי ושימת דגש על המחקר העיסקי.

שר החקלאות

- 5 -

ה. חברה ובטחון סוציאלי

שיפור התנאים הסוציאליים במרחב הכפרי - יציאה מוסדרת ונאותה של מועסקים ממעגל הייצור החקלאי וחיזוק הביטחון הסוציאלי על ידי הבטחת הסדרי פנסיה פיצויים, הבטחת הכנסה, דמי אבטלה וכד'.

ו. מדיניות קרקעית

קביעת מנגנונים מתאימים לפיצוי הישובים הכפריים על שינוי יעוד, למטרות בניה ותשתית, של קרקעות חקלאיות - לדוגמא: כביש מס' 6, "נתיבי איילון" וכד'.

ראוי שהפיצוי יבטיח השתלבות הישוב הכפרי בהזדמנויות הכלכליות שנלוות לפיתוח.

ז. בניה

שינוי כללי הבניה למגורים ולצרכי ציבור במגזר הכפרי והתאמתם למציאות החדשה. יש לקבוע הסדרים מתאימים, שיאפשרו ניצול המשכנתאות בקיבוצים והאצת תהליך הגדלת המושבים.

חידוש התשתיות בישובים הכפריים, הוא צורך חיוני בישובים רבים ומחייב משאבים יחודיים.

ח. מים

הכנת תוכנית כוללת, ארצית, לאיסוף, טיהור והשבת מי קולחים, והערכות החקלאות לשימוש במים מטהרים במחיר סביר, תוך שמירה על מקורות המים הדרושים, גם לנוכח הסדרי האוטונומיה.

שר החקלאות

- 6 -

הצעה ליישום המדיניות לטיפול כולל במגזר הכפרי

א. מוצע, כי משרד החקלאות יוגדר כ"משרד החקלאות והכפר" ויהיה יוזם, מתכנן ומתאם במכלול התחומים הקשורים למרחב הכפרי: חקלאות, תעסוקות חליפיות, תשתית, חברה וארגון. המשרד לא יחליף בתחומי הביצוע את המשרדים האחרים. יש לשלב בכך את המועצות האיזוריות ולחזק את מעמדן ותחומי פעילותן.

ב. להקים את ועדת השרים לענייני התישבות.

ג. מוצע למנות ועדת מומחים, שתגיש לראש הממשלה, תוכנית והמלצות על שיטת הפעולה והמבנה הארגוני הדרוש למשרד החקלאות והכפר. ההמלצות יוגשו בתוך שלושה חודשים.

גם במדינות אחרות בעולם, בעיקר בארצות המערב, שם עובר המגזר החקלאי תהליכים דומים לאלה של ישראל, פועל משרד החקלאות במרחב הכפרי, במכלול של נושאים הנוגעים לפיתוח יזמות בתחומי תעסוקה חליפיים כגון: תעשיה, תיירות ושירותים, טיפול בבעיות חברה ותנאים סוציאליים, ולאחרונה גם במגוון רחב של נושאי איכות הסביבה.

הנימוקים העיקריים לצורך בהקמת משרד משולב של חקלאות וכפר בישראל הם:

א. הטיפול הכולל שניתן בעבר לאזורי ההתישבות הצעירה בפריפריה, ע"י מחלקת ההתישבות, והמחויבות שהיתה בעבר לפיתוח הישובים הצעירים, אינה קיימת עוד לאחר השינויים שעברה המחלקה.

ב. צורות התמיכה בהתישבות החקלאית, יצטרכו לעבור שינוי דרסטי בעקבות הסכם גאט"ט. במקום תמיכות ישירות מסורתיות של התערבות וסיוע דרך מנגנון המחירים, יהיה צורך לעבור לשיטות של סיוע עקיף, כמקובל כבר היום במדינות שונות במערב ע"י תמיכה בתשתיות, סיוע בהשקעות, הסדרי פנסיה, פיתוח יזמות חליפית ועוד.

מדובר במהפכה של ממש בדרך ההתיחסות לצרכי הסיוע של המגזר הכפרי, וזאת תוכל להתבצע רק אם יהיה גורם אחד שירכז את התאום, התכנון, החשיבה והיוזמה בנושא. הדבר יחייב גם ראייה חדשה של תפקידי המועצות האיזוריות ותנועות ההתישבות ושילובם במהלך הכולל.

ג. מדינת ישראל היא מדינה בעלת מימדים זעירים. במידה רבה ניתן להתגבר על קשיי ההתישבות היושבת בפריפריה ועל פערי התעסוקה, הפרנסה ורמת החיים, על ידי השקעות ושיפורים בתשתית, שיצמצמו את הפער הגאוגרפי, הפיסי, התרבותי והתקשורתי.

יש צורך בגורם ממשלתי, שירכז את היוזמה והפעולה בתחום זה. יחד עם המועצות האזוריות.

ד. למרות הצמצום המתמשך במספר העוסקים בחקלאות, מהווה עדיין החקלאות, בסיס כלכלי מרכזי בהווה הכפרית בישראל. הרצון לשמור של המאפיינים הכפריים של אזורי הארץ השונים, מחייבים להפקיד את הנושא בידי המשרד הארצי המופקד על כך בצורה פונקציונלית.

שר החקלאות

נספח

פריפריה מול מרכז בישראל

מסקרים שנערכו מתברר כי קיימת נחיתות יחסית, חברתית - כלכלית, של אזורי הפריפריה לעומת המרכז.

(א) אוכלוסייה: חלקה של האוכלוסייה במחוזות חיפה, הצפון והדרום, ביחס לאוכלוסייה כולה בישראל, נמצאת בנסיגה. כך גם חלקה של האוכלוסייה היהודית במחוזות אלה.

(ב) תעשייה ומלאכה: באזורי הפריפריה קיימת חדירה והשרדות, בעיקר של המפעלים הקטנים יותר.

באזורי הפריפריה קיים תהליך של שנוי מבני: יציאה של מפעלים מענפים צומחים וכניסת מפעלים מסורתיים (לא צומחים). המשמעות היא הגדלת הפער האיכותי בין אזורי המרכז לפריפריה, לטובת המרכז.

מרכזי המימון, הניהול, המו"פ והשרותים הולכים ומתרכזים בעיקר באזורי המרכז. באזורי הפריפריה מתרכזות הפונקציות הדורשות כח אדם פחות מקצועי. כתוצאה מכך, מחוז המרכז נהנה משכר ענפי גבוה יחסית, בכל הענפים, ביחס לאזורי הפריפריה.

(ג) תעסוקה: משקל התעשייה באזורי הפריפריה מס"ה התעסוקה בהם הולך וגדל. עם זאת, במחוזות הפריפריה חל גידול במקצועות "הצוארון הכחול" ובאזורי המרכז במקצועות "הצוארון הלבן".

(ד) אבטלה: בפריפריה שעורי האבטלה גבוהים יותר ונובעים, בין השאר, מחוסר יציבות ותחלופה גבוהה של מפעלים.

התוצאות הן שעור נמוך יותר של בעלי השכלה טכנולוגית, פער ברמות השכלה ושנות ותק נמוכות יותר, ומכאן גם שעורי אבטלה גדולים יותר בפריפריה.

(ה) דירות: במחוזות הפריפריה ובעיקר באלה שבהם קיים מאזן הגירה שלילי, ממוצע שטח הדירות נמוך ביחס למרכז.

גדל מלאי הדירות באזורי המרכז ולעומתו יורד המלאי באזורי הפריפריה.

(ו) תקשורת: גם ביצירת תשתיות לתקשורת הולך וגדל הפער בין אזור הצפון והדרום לבין אזור המרכז.

הכפר בפריפריה

למגזר הכפרי באזורי הפריפריה, איפיונים והבטים נוספים, המקשים עוד יותר על תיפקודו החברתי - כלכלי:

(א) בעיות נגישות - מרחק, כבישים משובשים ומחסור בתחבורה ציבורית סדירה.

(ב) עלות השרותים הצבוריים והפרטיים גדולה יותר.

(ג) בעיות תקשורת, מחסור במערכות מידע וריחוק ממרכזי המחקר והפיתוח, מקשים על פיתוח יזמות.

(ד) הרצון להמשיך ולעבד את המשק החקלאי, גורם לאבטלה סמויה - במיוחד בקרב הנשים. כך נמצא שאפשרויות תעסוקת הנשים מאוד מוגבלות ושעורי האבטלה הם גבוהים יחסית.

שר החקלאות

(ה) הבניה התקציבית, ששימשה בעבר מנוף ממשלתי לפתוח המגזר ולהאצת תהליך הקליטה, בוטלה. אופי קליטת המתיישבים במרחב הכפרי, גודל האוכלוסיה ומעמד חוזי החכירה אינו מאפשר כמעט לבצע קידום בניה לצורך קליטה מואצת של מתיישבים חדשים, באמצעות משכנתאות, כפי שקיים היום.

(ו) מועסקים הנפלטים ממעגל הייצור בענפי החקלאות מתקשים למצוא תעסוקה חלופית וזאת, מבלי שניתנת להם האפשרות להנות מזכויות פנסיה והבטחת הכנסה.

נתוני הסקר מתייחסים עד לשנת 1988 בלבד, אך נראה כי בעקבות גל העליה הגדול לא חל שנוי משמעותי במגמות אלה, בשנים האחרונות, והתהליך עליו מצביע הסקר נמשך.

תמ"א 31: נתוני תעסוקה והשקעות - השוואה מרחבית

מימושה של תוכנית המתאר הארצית, שאושרה על ידי ממשלת ישראל, לקליטת עליה, עשוי להחריף את הפערים בין המרכז לפריפריה.

הנתונים העיקריים לפי תוכנית תמ"א 31 הם:

(א) תעסוקה ויוממות - (עבודה מחוץ לאיזור המגורים)

6.1 במרחב הדרום אמור להגיע הקף היוממות למרכז לכדי 18% בשנת 1993 ולכדי 21.2% מהקף המועסקים ב- 1995.

6.2 במרחב הצפון יגיע אחוז היוממות לחיפה לכדי 5.9% בשנת 1993 ולכדי 6.3% ב- 1995.

לשם השוואה, סה"כ היוממות הבין אזורית בכל הארץ אמור להיות 3.3% בשנת 1993 ו- 4.1% ב- 1995.

(ב) תעסוקה ואבטלה

הפערים הצפויים בין כח עבודה אזרחי צפוי לבין הקפי המועסקים מורה על הבדלים משמעותיים, בין המרכז לבין הפריפריה. באזור הדרום יגיע הפער לכ- 28% ב- 1995, בצפון לכ- 15% ואילו במרכז ל- 7% בלבד.

(ג) ההשקעות הדרושות בשנים 95 - 1991, במסגרת תמ"א 31, נאמדו ב- 73.5 מיליארד דולר. מתוך זה ההשקעה שמחולקת למרחבים השונים מגיעה לכדי 55.5 מיליארד דולר.

56% מההשקעות יהיו באזור המרכז וירושלים ורק 44% באזורי הצפון והדרום.

פרט לענפי התיירות והחקלאות, העדפה בהשקעות בכל הסקטורים, תנתן לאזור המרכז.